

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ

Краснова І. Р.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
violetta19t28@gmail.com*

Дослідження психологічних особливостей ставлення молоді до здоров'я має надзвичайну актуальність у сучасному світі. Здоров'я молоді є важливим елементом для забезпечення сталого розвитку суспільства. Молодь – це майбутнє, і їхнє ментальне та фізичне благополуччя визначає можливості і перспективи розвитку країни загалом. В умовах війни молодь може стати однією з найбільш вразливих категорій населення. Молоді люди можуть бути прямими учасниками конфлікту або свідками насильства та втрат, що безпосередньо впливає на їхнє психічне та фізичне здоров'я.

Саме тому психологічне благополуччя молоді в умовах війни є ключовим аспектом їхнього загального стану. Діти та молодь, які пережили насильство, втрати та інші травматичні події, можуть розвивати посттравматичний стресовий розлад та інші психічні проблеми. Розуміння та дослідження цих станів можуть служити основою для розробки програм та ініціатив, спрямованих на покращення фізичного та психічного здоров'я молоді, яка пережила війну.

Мета дослідження полягає у теоретичному огляді психологічних особливостей ставлення молоді до здоров'я в умовах військового стану.

Проблема здоров'я і його збереження завжди була предметом вивчення та аналізу для медиків, психологів, філософів, соціологів та педагогів. У медицині, здоров'я розглядається як наявність або відсутність патологічних симптомів в людини, у філософії, визначається як гармонійне поєднання біологічних і соціальних аспектів [1]. Соціологія тлумачить здоров'я як стан організму, в якому він гармонічно взаємодіє з оточуючим середовищем і не має патологічних змін. Психологія розглядає здоров'я як стан внутрішнього комфорту і психічної рівноваги особистості, який проявляється в гармонійних відносинах з оточуючим світом та задоволенні власним життям [2].

У сучасних дослідженнях поняття здоров'я визначається в рамках різних наукових напрямків і дисциплін, що призводить до різноманітних тлумачень основних термінів та факторів, які

впливають на нього. Зазначене різноманіття визначень та підходів до здоров'я свідчить про відсутність загальноприйнятої типології ставлення особистості до свого здоров'я в психологічній науці. Різні вчені запропонували власні тлумачення цього ставлення, базуючись на особливостях своїх досліджень. Наприклад, ставлення до здоров'я може бути оцінене як «адекватне чи неадекватне» (Л. Августова, О. Васильєва, Ю. Давигора, Л. Коробка); «самозберігаюче» або «саморуйнівне» (О. Камакіна, Г. Козіна), «усвідомлене чи неусвідомлене» (О. Кравченко), «відповідальне чи безвідповідальне» (Л. Бутузова, В. Зимівець, Д. Колесов, І. Степаненко); «цінніше» (Р. Березовська, Г. Зайцев, Л. Овчиннікова, М. Тимофієва); «раціональне чи емоційне», «активне чи пасивне» (О. Башмакова, В. Кабаєва); «позитивне чи негативне» (О. Лазуренко, О. Левченко, В. Осадько) [2, 3].

Отже, розроблення та обґрунтування факторів, які визначають ставлення особи до її здоров'я, може послужити підставою для створення механізмів зміни такого ставлення та корекції поведінки молоді з метою формування адекватного ставлення до власного здоров'я.

Міністерство охорони здоров'я попереджає, що повна масштабна війна в Україні призведе до серйозних наслідків для здоров'я населення. Згідно з В. Степаненком, ті, хто виживуть перші місяці війни, можуть стати жертвами серйозної фізичної та психологічної виснаженості внаслідок постійного перебування в умовах війни [4]. Це також може негативно позначитися на психічному та фізичному здоров'ї громадян.

За словами Н. Соболева, війна в Україні суттєво впливає на психічне благополуччя населення, і оскільки конфлікт триває, поширеність психічних проблем буде зростати, а психологічні травми, спричинені війною, заглиблюватимуться. За даними МОЗ, психологічні наслідки війни, включаючи посттравматичний стресовий розлад, будуть відчутні у психічному стані українців, принаймні, протягом 7–10 років. Це може призвести до збільшення кількості психічних порушень, включаючи дітей, а також збільшення випадків алкогольної та наркотичної залежності, сімейних проблем, розлучень і економічних втрат через збільшення кількості людей, які не зможуть працювати в повному обсязі [5].

Соціальні уявлення грають ключову роль у розкритті ставлення молоді до свого здоров'я, вони є важливими компонентами міжособистісних відносин. За висловом науковців

із вітчизняних та зарубіжних досліджень, соціальні уявлення відтворюють навколишню реальність у вигляді когнітивної структури. Між соціальною реальністю та уявленнями людей існує глибокий взаємозв'язок: з одного боку, навколишній світ формується на основі таких уявлень, а з іншого боку - соціальні уявлення формуються у реакції на соціальні події та процеси. В структурі соціальних уявлень виділяють такі елементи: інформація, межі уявлень, настанова на позитивне чи негативне ставлення до об'єкта. Умови нестачі інформації (когнітивний дисонанс) або неясного обсягу уявлень можуть надати емоційного забарвлення настанові. З нашої точки зору, ці дані підкреслюють важливість проведення серед молоді соціально-психологічних заходів, спрямованих на формування свідомого ставлення до власного здоров'я, з особливою увагою до когнітивного аспекту цього ціннісного ставлення [5].

Узагальнюючи, проблема здоров'я і його збереження завжди була об'єктом дослідження для різних наукових дисциплін, включаючи медицину, психологію, філософію, соціологію та педагогіку. Кожна з цих галузей має власний погляд на здоров'я та способи його збереження.

У сучасних дослідженнях поняття здоров'я трактується з різних наукових підходів, і це призводить до різноманітних тлумачень термінів та факторів, що впливають на здоров'я. Важливою частиною цього є розуміння ставлення людей до свого здоров'я. Різні вчені визначають це ставлення по-різному, враховуючи свої специфічні дослідження.

Особливу увагу потребує питання ставлення молоді до здоров'я в умовах війни. Війна має серйозний вплив на фізичне та психічне здоров'я людей, особливо тих, хто переживає її на передовій. Посттравматичний стрес та психологічні травми стають актуальними проблемами у військових конфліктах. Також війна може змінити ставлення молоді до ризикової поведінки, включаючи вживання наркотиків та алкоголю. Попередження ризикової поведінки та підвищення цінностей здоров'я стають важливим завданням у військових умовах.

Загальноприйнятої типології ставлення особистості до свого здоров'я в психологічній науці немає, і різні дослідники запропонували свої варіації цього поняття. Це вказує на необхідність подальших досліджень і розробки програм, спрямованих на формування усвідомленого та позитивного ставлення молоді до їхнього здоров'я в умовах війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойченко Т. Здоров'я як категорія валеології, медицини і педагогіки. *Вісник післядипломної освіти*. 2011. № 3. С. 25–29.
2. Данильченко Т. Суб'єктивне соціальне благополуччя: психологічний вимір: монографія. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 543 с.
3. Согоконь О. Формування здоров'язберезувальної компетентності студентів сучасного закладу освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. № 27. С. 115–120.
4. Степаненко В. Суспільний досвід і смисли російсько-української війни: соціологічні інтерпретації. Українське суспільство в умовах війни: колективна монографія. За ред. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеева. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. С. 25–35.
5. Столярєнко О., Куриця А. Психологічні особливості ставлення молоді до збереження здоров'я в умовах російсько-української війни. *Журнал «Перспективи та інновації науки»* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») No 8(26) 2023. С. 483–496.

СПЕЦИФІКА МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ З РІЗНОЮ ІНТЕРАКТИВНОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ

Кукса Ю. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
jkuksa777@gmail.com

Сьогодні винятково гострим для фахівців різних галузей, зокрема, і технічної сфери, є вирішення проблем соціально-психологічної природи, породжених збільшенням кількості та інтенсивності контактів між людьми. Оскільки актуалізується потреба у високому рівні комунікативних навичок, міжособистісної взаємодії та організації сумісної діяльності, фахівці технічної галузі нерідко виявляються неготовими до цього.

Узагальнення низки досліджень, в яких здійснені спроби вивчення міжособистісної взаємодії (М. Аргайл, Е. Берн, Л. Велитченко, Є. Гусарова, Л. Журавльова, Т. Коломієць, В. Маралов, О. Молчанюк, В. Перевалов, Л. Романюк, К. Седих, Г. Скиба, А. Хараш, Є. Хоменко та інші) дає змогу констатувати несформованість єдиного підходу до визначення поняття міжособистісної взаємодії і, відповідно, до розуміння ролі особистісної спрямованості у побудові міжособистісної взаємодії.

За цих обставин метою статті є порівняльний аналіз специфіки побудови міжособистісної взаємодії студентами технічного профілю з різною інтерактивною спрямованістю.